

1600: Tungelroy verwoest

Van 1 november 1599 tot 1 november 1600 was Peter Meerts burgemeester van de acht heerschappen van de buitenie. Zijn rekening werd evenwel pas op 12 september 1602 ingediend en pas op 13 september 1605 afgehoord en bevestigd door schout Henrick van Boecholt, rentmeester Joris van Uytwijck en de schepenen van de stad Weert en ondertekend door de schout en de rentmeester.

Weert is in deze periode in handen van muitense Spaanse troepen van ongeveer 2000 man. Deze muitenrij, een van de langstdurende in de Nederlanden, eindigt maart 1602. Er werd eenmaal een bede geheven, waaraan ook Haler en Stramproy meebetaalden en verder werd viermaal een schatting betaald, alleen door de acht heerschappen. Bij een van die schattingen betaalden Swartbroek en Tungelroy niets, omdat ze door het muitende Spaanse leger verwoest waren.

Dit werd grotendeels goedge maakt, doordat de buitenpoorters van Weert tot steun van de door muitende soldaten opgelegde lasten 245 gulden oprachten, terwijl men van de gevluchte schapen van de vreemdelingen en van de verpachte erven bijna 300 gulden ontving, zodat de ontvangst van de buitenie in totaal 20.804 gulden 7 stuiver 2 oord bedroeg.

Opmerkingen Erfgoed Tungelroy:

De Beeldenstorm die in augustus 1566 als een storm van west naar oost over de Nederlanden trekt, bereikt op 27 augustus Weert. Na deze roerige tijd is het allesbehalve rustig in Weert en omstreken, immers Weert is in handen van Spaanse troepen. Die melden zich bijvoorbeeld wederom in Weert onder leiding van Hohenlohe. In november 1578 steken zij het minderbroeders klooster in brand. Drie maanden later, op 13 februari 1579, neemt de hertog van Parma Weert weer in, waardoor de "spaanse rust" terugkeert. Echter, wanneer het soldatenvolk zijn soldij niet op tijd ontvangt, gaat het naar hartelust op plundertocht in de stad en op het platteland. De buitenieën hadden het moeilijk, want door verschillende personen werd geld geëist. Bovendien was er met de landrentmeester Ido Grammaye (uit Roermond) een kwestie over de betaling van een maand contributie die Lamert Mertens in 1596/1597 niet betaald had. Reeds op 24 november 1599 wilde de buitenie die kwestieuze maand betalen, maar omdat het toen wegens het Spaanse leger te gevaarlijk was om met geld naar Roermond te reizen, werd het geld pas op 8 april 1600 naar Grammaye verstuurd. Ook de volgende maanden zond Grammaye vaak boden om geld.

Een grote last voor de buitenieën (onder andere Tungelroy) vormden de muiters, die zich in Hamont hadden gevestigd. In januari 1600 moest men hun kaarsen en geld leveren, in februari hooi en stro. Deze eerste groep muiters bleef tot juni en aan hen moest ruim 4.400 gulden o.a. voor het onderhoud van hun paarden betaald worden.

Nadat zij naar Diest waren vertrokken, volgde een tweede groep gemutineerden, die tot augustus 1600 bleven en een bedrag van ruim 2.000 gulden door de buitenie liet betalen. Zowel Grammaye als de gemutineerden kenden middelen om de buitenie tot betaling te dwingen, namelijk beslag leggen op hun

vee of bewoners van de buitenie gevangen zetten tot ze werden vrijgekocht. Verder moest de buitenie de zogenaamde Hollandse contributie van ruim 2.100 gulden betalen aan Gravin Walburgis van Nuenar (weduwe van Philips van Montmorency) – zij stierf op 25 mei 1600 te Meurs – en Sabina van Solms Egmond.

Uit deze verklaring is duidelijk op te maken dat de druk op de buitenieën in die tijd erg groot was. Zoals we hebben kunnen lezen werden er dus in dit geval door de muitende Spaanse troepen geplunderd in Swartbroek en Tungalroy. Boeren werden alhier dus onder druk gezet, gevangen genomen, spullen werden in beslag genomen en wellicht stak men ook menige boerderij aan. Tungalroy en Swartbroek zijn hier in 1600 niet onderuit gekomen. Opvallend is dat de rol van de stad hier nauwelijks wordt genoemd. In die tijd kende de buitenieën één buiteburgemeester die de financiële administratie voerde. Dit was al ingesteld op 1 november 1584 en zou duren tot 1739. Dat de stad en de buitenieën regelmatig conflicten hadden over financiële afdrachten blijkt ook onder andere uit het feit dat de buitenieën in de periode vanaf 1732 begonnen te protesteren en afgescheiden wilden worden van de stad Weert. Dit ingediend plan heeft het uiteindelijk niet gered.

Verder weten we dat er in 1607 aandacht geschonken is aan de doden van de Gelderse oorlog. In Tungalroy werd toen o.a. een nachtwake met halfvasten georganiseerd in de kapel St. Barbara. Er is nog één uitweg om nader te onderzoeken wat er precies gebeurd is door te onderzoeken welke inwoners van Tungalroy in de genoemde periode overleden.